

Dosarul nr. 2ra-716/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. M. Țurcan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Muruianu, A. Malîi, N. Budăi)

DECIZIE

12 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Ala Cobăneanu
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de către Mircea Plăcintă, reprezentat de avocatul Gheorghe Ionaș, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Mircea Plăcintă împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei penale în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost admis apelul declarat de către Mircea Plăcintă și a fost modificată hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 10 iunie 2019, Mircea Plăcintă a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei penale în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la 12 decembrie 2008, în Comisariatul de Poliție Ștefan Vodă au parvenit materiale de la ÎMMR „Rocaró”, pe faptul sustragerii a 1855 m de țevă, în valoare de 192 481,8 lei și pretinsa implicare a lui în sustragerea țevilor menționate.

A susținut că pe faptul sustragerii enunțate, a fost audiat în cadrul examinării

materialului de către reprezentantul Comisariatului de Poliție, Ștefan Vodă, iar la data de 15 aprilie 2009, de către procurorul în Procuratura raionului Ștefan Vodă, Gheorghe Mihăilă a fost emisă ordonanța de a nu începe urmărirea penală pe faptul cererii depuse de către directorul ÎMMR „Rocar” Gheorghe Rotar.

A afirmat că prin ordonanța procurorului raionului Ștefan Vodă, Petru Tofan din 11 noiembrie 2009, a fost dispusă anularea ordonanței privind neînceperea urmăririi penale din 15 aprilie 2009, fiind începută urmărirea penală în baza art. 191 alin. (5) din Codul penal.

Reclamantul a indicat că la 27 iulie 2010, a ieșit din Republica Moldova și a plecat pe o perioadă nedeterminată în străinătate, iar la data de 11 octombrie 2010, de către procurorul în Procuratura raionului Ștefan Vodă, Gheorghe Mihăilă a fost emisă ordonanța privind punerea lui sub învinuire privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal. În lipsa unor citări sau înștiințări cu privire la necesitatea prezentării și aducerii la cunoștință a învinuirii adoptate, la 11 octombrie 2010 procurorul în Procuratura raionului Ștefan Vodă, Gheorghe Mihăilă a emis ordonanța de căutare și reținere în privința lui, iar la data de 11 decembrie 2010 a fost reținut de către ofițerul de urmărire penală al SUP CPR Ștefan Vodă V. Toma, fiindu-i în aceeași zi înaintată învinuirea și audiat în calitate de învinuit.

Mircea Plăcintă a comunicat că la 11 decembrie 2010, procurorul în Procuratura raionului Ștefan Vodă, Gheorghe Mihailă a dispus eliberarea lui pe motiv că organul de urmărire penală nu a prezentat probe verosimile ce ar demonstra eschivarea intenționată a acestuia de la organele de drept.

A precizat că urmărirea penală începută la 15 aprilie 2009 a durat până la 06 septembrie 2013, adică o perioadă de circa 4 ani și 5 luni, perioada în care a fost solicitat de nenumărate ori pentru a se prezenta în scopul efectuării acțiunilor de urmărire penală cu participarea sa.

Reclamantul consideră că urmărirea penală a fost tergiversată și nu au fost stabilite motive suficiente care ar justifica durata excesivă a procedurii penale, în cadrul urmăririi penale nu au fost efectuate acțiuni procesuale, iar raportând timpul de desfășurare a procesului penal cu criteriile de apreciere a rezonabilității procesului penal, rezultă că procesul penal în cazul dat la faza urmăririi penale a fost tergiversat în mod nemotivat.

A notat că, cauza penală în privința sa a parvenit în Judecătoria Ștefan Vodă la 11 septembrie 2013 și s-a aflat pe rolul instanței de fond până la 07 iunie 2016, perioada în care au fost fixate 26 de ședințe de judecată, la care era obligat să se prezinte, cu deplasarea la instanța de judecată de la locul de domiciliere din mun. Chișinău sau din altă locație îndepărtată.

A menționat că prin sentința din 07 iunie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 9 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. Acțiunea civilă înaintată de ÎM „Rocar” SRL a fost admisă integral și s-a încasat de la dânsul în beneficiul întreprinderii prejudiciul material în sumă de 192 481,80 de lei.

Prin decizia din 06 decembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău

(pronunțată integral la 20 decembrie 2016), a fost respins ca fiind nefondat apelul inculpatului și apelul suplimentar al apărătorului Gheorghe Ionaș în interesele inculpatului, declarate împotriva sentinței din 07 iunie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă, cu menținerea sentinței date fără modificări.

Prin decizia din 08 august 2017 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de avocatul Gheorghe Ionaș, în numele inculpatului, casată decizia din 06 decembrie 2016 a Curții de Apel Chișinău, fiind dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Reclamantul a susținut că la 11 septembrie 2017, cauza penală a fost înregistrată la Curtea de Apel Chișinău, fiind numite 14 ședințe de judecată, la care s-a prezentat regulat, fiind obligat să se deplaseze în majoritatea cazurilor din România, unde era angajat oficial în câmpul muncii. Prin decizia din 12 aprilie 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea lui de apel și a fost casată integral sentința din 07 iunie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă, fiind dispusă achitarea lui de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal, din lipsa elementelor componente de infracțiune.

A indicat că prin decizia din 13 noiembrie 2018 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție (pronunțată integral la 11 decembrie 2018), au fost respinse ca fiind inadmisibile recursurile ordinare declarate de procuror și reprezentantul SRL „Rocar” împotriva deciziei din 12 aprilie 2018 a Curții de apel Chișinău.

Mircea Plăcintă a afirmat că în materia violării procedurilor penale, în sensul art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și prevederilor Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, durata procedurilor penale cu certitudine include proceduri începând din momentul în care acuzatul a fost implicat în proces, indiferent de statutul acestuia dacă a avut loc o notificare oficială, și dacă aceasta a avut consecințe asupra lui. În cazul său, procedura penală s-a început odată cu depunerea plângerii privind pornirea urmăririi penale din 12 decembrie 2008 și s-a încheiat odată cu adoptarea deciziei motivate a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11 decembrie 2018, prin care au fost respinse recursurile procurorului și reprezentantului părții vătămate, adică o perioadă de 9 ani și 11 luni și 29 de zile.

Consideră că desfășurarea procesului penal nu a avut loc în termen rezonabil, iar vina în tergiversarea procesului aparține organului de urmărire penală, procuraturii și instanțelor de judecată, iar din cauza tergiversării procesului penal a suportat timp de 10 ani o încordare psihică permanentă, stări de stres și frustrare, numeroase prezentări la ședințele de judecată, fiind învinuit în permanență de comiterea unei infracțiuni prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal - infracțiune deosebit de gravă, care prevede în exclusivitate o pedeapsă sub formă de închisoare (de la 8 la 15 ani).

A precizat că în procesul penal probatoriul era format doar din declarațiile inculpatului, a nouă martori și reprezentantului părții vătămate, nefiind prezente expertize judiciare care puteau determina durata îndelungată a procesului penal. În cazul dat, importanța desfășurării procesului penal în termen rezonabil este semnificativă, deoarece în privința lui a fost pornită urmărirea penală conform semnelor componente

infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) Cod penal - delapidare în proporții deosebit de mari, care se pedepsește doar cu închisoare pe un termen de la 8 până la 15 ani, fapt ce pune o amprentă negativă asupra vieții, activității sale de muncă, reputației profesionale, familiei și stresului legat de deplasarea la organul de urmărire penală și instanțele judecătorești, din mun. Chișinău sau de peste hotarele țării.

Reclamantul a invocat că repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Astfel, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Astfel, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și frustrare, rezultă că quantumul prejudiciului moral pentru încălcarea termenului rezonabil a procedurii penale efectuate de către organele de urmărire penală și instanțele judecătorești în privința lui urmează a fi estimată la suma de 300 000 lei, ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

A solicitat constatarea faptului încălcării de către organele de urmărire penală și instanțele judecătorești a dreptului său la desfășurarea procesului penal în termen rezonabil, cu încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul său a sumei de 300 000 de lei, în vederea reparării prejudiciului moral cauzat și încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în folosul său a sumei de 5000 de lei pentru asistență juridică acordată de apărător în prezenta cauză civilă.

Prin hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de către Mircea Plăcintă a fost admisă parțial și a fost constatat faptul încălcării dreptului reclamantului la desfășurarea procesului penal de învinuire a acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal, în termen rezonabil. Au fost încasate de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Mircea Plăcintă suma de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 2500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în total 12 500 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

La data de 24 octombrie 2019, Procuratura Generală a Republicii Moldova a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă.

La 01 noiembrie 2019 Mircea Plăcintă, reprezentat de avocatul Gheorghe Ionaș, a declarat apel împotriva hotărârii din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii în partea respingerii acțiunii și pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă integral.

La 22 noiembrie 2019, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus cerere de alăturare la apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Prin decizia din 16 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost admis apelul declarat de către Mircea Plăcintă și a fost modificată hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea încasării de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Mircea Plăcintă a sumei de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, cu majorarea acesteia până la suma de 20 000 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La data de 25 februarie 2020 Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 16 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă integral sau în cazul constatării încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, hotărârile judecătorești să fie modificate, cu respingerea pretenției de reparare a prejudiciului moral.

În motivarea recursului, Ministerul Justiției al RM a invocat aplicarea eronată de către instanța de apel a normelor de drept material și procedural, precum și aprecierea arbitrară a probelor.

A menționat că instanțele ierarhic inferioare au constatat încălcarea termenului rezonabil fără a da apreciere raportului motivat întocmit de Judecătoria Căușeni. Astfel, examinarea cauzei în termen rezonabil este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și prin urmare, nu poate preleva asupra acestuia din urmă. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încălcarea termenului legal la examinarea cauzei nu tot timpul duce și la încălcarea termenului rezonabil.

Recurentul a afirmat că instanța de apel arbitrar a conchis că neprezentarea apărătorului intimatului la 4 ședințe de judecată, ce au condiționat amânarea procesului, nu constituie o tergiversare, însă amânarea ședințelor din motiv de boală a judecătorului și procurorului, precum și citarea și asigurarea prezenței martorilor – constituie o tergiversare. Or, potrivit raportului motivat prezentat de Procuratura RM din 15 februarie 2019, urmărirea penală și judecarea cauzei a fost efectuată cu respectarea termenului rezonabil, mai mult ca atât, din cele 25 de ședințe de judecată 8 au fost amânate la cererea intimatului și a apărătorului său. Celelalte ședințe de judecată au fost amânate din motive obiective, cum sunt numirea altui judecător și procuror sau aflarea în concediul de boală.

A indicat că atât prima instanță, cât și cea de apel, nu s-au expus asupra diligenței organului de urmărire penală și instanței de judecată.

La data de 18 martie 2020 Procuratura Generală a RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 16 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului, Procuratura Generală a RM a invocat că instanța de apel a interpretat eronat prevederile Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011.

A menționat că intimatul Mircea Plăcintă împreună cu apărătorul Oleg Slobodzeanu intenționat au tergiversat urmărirea penală timp de un an și o lună, solicitând la prezentarea materialelor de urmărire penală efectuarea expertizei tehnice în construcții, pentru care categoric au refuzat să achite, motiv din care cauza penală timp îndelungat s-a aflat la Centrul de Expertize Independente, după care a fost restituită cu ordonanța neexecutată.

Recurenta a declarat că instanțele de judecată urmau să ia în considerație faptul că la 06 septembrie 2013, cauza penală a fost remisă pentru examinare la Judecătoria Ștefan Vodă, care ulterior a fost redistribuită judecătorului Ion Nașco, deoarece judecătorul Andrei Neguriță în baza decretului Președintelui RM din 23 aprilie 2014 a fost demisionat.

A susținut că de cele mai multe ori, ședințele de judecată au fost amânate din motivul neprezentării participanților la proces, dintre care 5 ședințe au fost amânate din cauza neprezentării apărătorului intimatului Mircea Plăcintă. Mai mult ca atât, de la expedierea cauzei în instanța de judecată și până la pronunțarea sentinței la 07 iunie 2016, amânarea ședințelor nu a avut loc din motivul neprezentării procurorului.

Procuratura Generală a RM consideră că efectuarea urmăririi penale pe cauza penală nr. 2009340331, în cadrul căreia Mircea Plăcintă a fost recunoscut în calitate de învinuit, a avut loc cu respectarea principiului duratei rezonabile a procedurilor, precum este reflectat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauzele privind alegațiile de încălcare a art. 6 § 1 CEDO, cât și conform noțiunii de termen rezonabil, prevăzută de art. 20 din Codul de procedură civilă.

La data de 13 aprilie 2020 Mircea Plăcintă, reprezentat de avocatul Gheorghe Ionaș, prin intermediul oficiului poștal, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a deciziei din 16 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului, recurentul a invocat că suma de 20 000 de lei acordată de instanța de apel cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea termenului rezonabil de desfășurare a procesului penal, este vădit disproporțională încălcării constatate și contravine jurisprudenței unificate a Curții supreme de Justiție și a Curții Europene a Drepturilor Omului.

A menționat că pe parcursul aceste perioade de aproximativ 10 ani a procesului penal, a depus toată diligența și efortul necesar pentru a examina în termen rezonabil cauza penală, însă aceasta a fost târăgănată la faza de urmărire penală și instanța de judecată (inclusiv prin neprezentarea nemotivată în repetate rânduri a procurorului).

De asemenea, recurentul consideră că instanțele de judecată neîntemeiat nu au compensat integral cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 de lei, sumă pe care o consideră reală, echitabilă și rezonabilă, toate acțiunile avocatului fiind reflectate în raportul acestuia privind activitatea pe cauza dată, din care rezultă că s-a deplasat la Judecătoria Ștefan Vodă pentru a studia materialele dosarului penal și a face copiile necesare dosarului civil, a întocmit cererea de chemare în judecată, a participat la ședințele de judecată, a întocmit și a depus cererile de apel și recurs etc.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 16 ianuarie 2020.

Potrivit scrisorii de însoțire nr. 619, decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 24 ianuarie 2020 (f.d. 191, volumul I), lipsind date cu privire la recepționarea acesteia.

Totodată, conform pct. 1 din Anexa la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020 (17 martie - 15 mai 2020).

Astfel, recursurile, declarate de Ministerul Justiției al RM la 25 februarie 2020, de Procuratura Generală a RM la 18 martie 2020 și de către Mircea Plăcintă, reprezentat de avocatul Gheorghe Ionaș la 13 aprilie 2020, sunt în termen.

La 23 martie 2020, copia recursurilor declarat de Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM au fost expediate în adresa participanților la proces, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 214-219, volumul I).

La 05 mai 2020, copia recursului declarat de către Mircea Plăcintă a fost expediat în adresa Ministerului Justiției al RM și Procuraturii Generale a RM, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 15, 22-23, volumul II).

Referințe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 22 iulie 2020 a considerat recursurile admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursurile se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursurile declarate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile urmează a fi admise, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul

raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 12 decembrie 2008, în Comisariatul de Poliție Ștefan Vodă au parvenit materiale de la ÎMMR „Rocaró”, pe faptul sustragerii a 1855 m. de țevă, în valoare de 192481,8 lei și pretinsa implicare a lui Mircea Plăcintă în sustragerea țevilor menționate (f.d. 8-9, volumul I).

Pe faptul sustragerii țevilor, Mircea Plăcintă a fost audiat în cadrul examinării materialului de către reprezentantul Comisariatului de Poliție, Ștefan Vodă, iar la data de 15 aprilie 2009, de către procurorul în Procuratura raionului Ștefan Vodă, Gheorghe Mihăilă a fost emisă ordonanța de a nu începe urmărirea penală pe faptul cererii depuse de către directorul ÎMMR „Rocaró” Gheorghe Rotar.

Prin ordonanța Procurorului raionului Ștefan Vodă din 11 noiembrie 2009, s-a anulat ordonanța privind neînceperea urmăririi penale din 15 aprilie 2009 și s-a dispus începerea urmăririi penale în baza art. 191 alin. (5) din Codul penal – delapidarea averii străine (f.d.10).

Prin ordonanța Procurorului raionului Ștefan Vodă din 11 octombrie 2010, Mircea Plăcintă a fost pus sub învinuire, incriminându-i-se comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal (f.d. 11).

Prin ordonanța Procurorului raionului Ștefan Vodă din 11 octombrie 2010, s-a dispus căutarea și reținerea lui Mircea Plăcintă pe un termen de 72 de ore, pentru înaintarea învinuirii (f.d. 12).

La 11 decembrie 2010, Mircea Plăcintă a fost reținut de către ofițerul de urmărire penală al SUP CPR Ștefan Vodă, fiindu-i în aceeași zi înaintată învinuirea, potrivit procesului-verbal de reținere din 11 decembrie 2010 (f.d. 13).

La 06 septembrie 2013, cauza penală nr. 2009340331 împreună cu rechizitoriul a fost remisă pentru examinare la Judecătoria Ștefan Vodă.

Prin sentința din 07 iunie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă, Mircea Plăcintă a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal, cu stabilirea pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 9 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis. Acțiunea civilă înaintată de ÎM „Rocaró” SRL a fost admisă integral și s-a încasat de la Mircea Plăcintă în beneficiul ÎM „Rocaró” SRL suma de 192 481,80 de lei cu titlu de prejudiciu material.

Prin decizia din 06 decembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, a fost respins ca fiind nefondat apelul inculpatului Mircea Plăcintă și apelul suplimentar al apărătorului Gheorghe Ionaș în interesele inculpatului, fiind menținută sentința din 07 iunie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă.

Prin decizia din 08 august 2017 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de avocatul Gheorghe Ionaș în numele inculpatului, a fost casată decizia din 06 decembrie 2016 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, fiind dispusă rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 12 aprilie 2018 a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, au fost admise apelurile declarate de către inculpat și apărător, a fost casată integral sentința din 07 iunie 2016 a Judecătoriei Ștefan Vodă, cu rejudecarea cauzei și

pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Mircea Plăcintă a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal, din lipsa elementelor componente de infracțiune.

Prin decizia din 13 noiembrie 2018 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție (pronunțată integral la 11 decembrie 2018), au fost respinse ca fiind inadmisibile recursurile ordinare declarate de procuror și reprezentantul SRL „Rocar” împotriva deciziei din 12 aprilie 2018 a Colegiului penal al Curții de apel Chișinău (f.d. 14-19, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Mircea Plăcintă a solicitat constatarea faptului încălcării de către organele de urmărire penală și instanțele judecătorești a dreptului său la desfășurarea procesului penal în termen rezonabil, cu încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul său a sumei de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și sumei de 5000 de lei pentru asistență juridică acordată de apărător în prezenta cauză civilă.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii și a constatat încălcarea dreptului reclamantului la desfășurarea procesului penal de învinuire a acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal, în termen rezonabil, cu încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Mircea Plăcintă a sumei de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și sumei de 2500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în total 12 500 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

Ulterior, instanța de apel a respins apelul declarat de Procuratura Generală și cererea de alăturare la apel depusă de Ministerul Justiției, a admis apelul declarat de către Mircea Plăcintă și a modificat hotărârea primei instanțe în partea încasării de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Mircea Plăcintă a sumei de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, cu majorarea acesteia până la suma de 20 000 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că, având în vedere perioada desfășurării procesului penal de 8 ani, atitudinea părților la judecarea cauzei, complexitatea cauzei, precum și miza (interesul) pentru reclamant, prima instanță corect a ajuns la concluzia constatării încălcării dreptului lui Mircea Plăcintă la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale. Or, perioada judecării cauzei din 11 decembrie 2010 și până la 13 noiembrie 2018 este una îndelungată și nu poate fi apreciată ca fiind rezonabilă.

Cu referire la mărimea prejudiciului moral încasat de prima instanță prin hotărârea contestată, instanța de apel a considerat că aceasta nu reprezintă o satisfacție echitabilă pentru reclamant, nefiind proporțională prejudiciului moral suferit, aceasta urmând a fi majorată de la suma de 10 000 de lei până la suma de 20 000 de lei.

Verificând legalitatea deciziei atacate prin prisma argumentelor invocate în recursuri, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare au apreciat greșit circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei.

Conform art. 2 alin. (1), (2), (3) și (6) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Articolul 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului prevede că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Instanța de recurs reține că termenul rezonabil trebuie raportat la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanțelor, precum și exercitarea căilor de atac.

Data începerii curgerii termenului în materia procedurilor penale începe la ziua înaintării acuzației penale, care nu obligatoriu coincide cu ziua recunoașterii în calitate de bănuit, învinuit, sau ziua unui alt act de procedură, prin care persoanei i se recunoaște oficial o altă calitate de acuzat.

La identificarea zilei de la care încep să curgă garanțiile unui proces echitabil pentru acuzat, în sensul Articolului 6 § 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, se ține cont de notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale,

definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „repercusiuni sau consecințe importante asupra situației (suspectului)”.

Prin urmare, în durata procedurilor penale cu certitudine se includ proceduri de urmărire penală, proceduri începând din momentul în care acuzatul a fost implicat în proces, indiferent de statutul acestuia dacă a avut loc o notificare oficială și dacă aceasta a avut consecințe asupra situației lui.

În această ordine de idei, uneori o luare de explicații la faza prealabilă de control, până la începerea urmăririi penale, poate servi drept punct de plecare pentru curgerea garanției unui termen rezonabil.

Data expirării termenului de obicei nu este greu de identificat în materia procedurilor penale și se termină odată cu o hotărâre definitivă prin care s-a soluționat fondul acuzației. Va include orice proceduri, inclusiv cele extraordinare, cai de atac utilizate de partea acuzării, inclusiv acele în anulare sau revizuirii, etc. Similar, cum și în materia procedurilor de executare tardivă și a duratei nerezonabile a procedurilor civile, în procedurile penale persoana poate să pretindă violarea dreptului său la durata procedurilor chiar dacă acestea nu au fost finalizate cu o hotărâre definitivă.

La caz, prima instanță a conchis că în privința lui Mircea Plăcintă termenul a început să curgă din data de 11 octombrie 2010, când a fost emisă ordonanța de punere sub învinuire a recurentului privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal și s-a încheiat la 13 noiembrie 2018, odată cu emiterea deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție.

Instanța de apel a reținut că perioada care urmează a fi luată în considerație la caz, este din 11 decembrie 2010 – data reținerii lui Mircea Plăcintă și înaintării ordonanței de punere sub învinuire și până la 13 noiembrie 2018 – data emiterii deciziei Curții Supreme de Justiție, ceea ce constituie 8 ani.

Reieșind din prevederile legale menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că ambele instanțe ierarhic inferioare au stabilit greșit data începerii curgerii termenului procedurii penale.

Astfel, în speță termenul a început să curgă din data de 12 decembrie 2008, când au parvenit în Comisariatul de Poliție Ștefan Vodă materialele de la ÎMMR „Rocaró”, pe faptul sustragerii a 1855 m. de țevă, în valoare de 192481,8 lei și pretinsa implicare a lui Mircea Plăcintă în sustragerea țevilor menționate.

Or, după cum a fost menționat supra, la identificarea zilei de la care încep să curgă garanțiile unui proces echitabil pentru acuzat, în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție, se ține cont de notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale și dacă aceasta a avut consecințe asupra situației lui. Deci, o luare de explicații la faza prealabilă de control, până la începerea urmăririi penale, poate servi drept punct de plecare pentru curgerea garanției unui termen rezonabil.

La caz, având în vedere că a existat o suspiciune în privința lui Mircea Plăcintă în urma depunerii plângerii de către ÎM „Rocaró” SRL, acesta a fost audiat în cadrul examinării materialului de către reprezentantul Comisariatului de Poliție, Ștefan Vodă, pe faptul sustragerii țevilor.

Prin urmare, procedura penală în privința lui Mircea Plăcintă s-a desfășurat în

perioada 12 decembrie 2008 – 13 noiembrie 2018 (data emiterii deciziei irevocabile a Curții Supreme de Justiție), adică 9 ani și 11 luni.

Odată identificată perioada de referință, aprecierea rezonabilității timpului procedurilor se face potrivit următoarelor criterii - miza pentru reclamant; comportamentul părților în proces și complexitatea cauzei.

Complexitatea cauzei se apreciază după caz și individual, ținându-se cont de substanța acuzațiilor penale, necesitatea unui volum probatoriu, expertize, numărul de martori sau părți în proces, ori elemente de extraneitate, existența altor proceduri paralele, etc.

Comportamentul părților include aprecierea comportamentului reclamantului și autorităților. Se va aprecia *bona/mala fides* a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate; etc.

Miza (interesul) pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Spre deosebire de procedurile civile, în procedurile penale miza pentru reclamant va crește din momentul în care acesta are aplicate măsuri preventive privative de libertate sau restrictive de libertate.

În general, miza pentru reclamant în procedurile penale practic nu se pune în discuție niciodată, din momentul în care reclamantul prin definiție riscă o pedeapsă penală, respectiv importanța soluționării prompte a chestiunii pentru el este prezumată.

De asemenea, sub aspectul criteriului comportamentul părților prin lipsa părții acuzării, chiar și motivată prin implicarea în alte procese, va fi privit mereu cu rezerve și nu va constitui o scuză dacă această lipsă a fost una excesivă.

Evaluarea chestiunii cu privire la complexitatea cazului, de obicei, se estimează în raport cu caracterul și gravitatea acuzațiilor, capetelor de acuzații, valoarea și calitatea probatorului acumulat și necesar de a fi acumulat, existența sau lipsa unor expertize complexe, existența complicilor și co-acuzaților, etc.

În speță, în ceea ce privește complexitatea cauzei, instanța de recurs consideră că, cauza penală de învinuire a lui Mircea Plăcintă în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 191 alin. (1) din Codul penal este una complexă, având în vedere capătul de învinuire și materialul probator.

Referitor la conduita părților și autorităților naționale, reieșind din raporturile privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea și judecarea cauzei penale, prezentate de Procuratura raionului Ștefan Vodă și Judecătoria Căușeni (f.d. 47-51, volumul I), se constată că lui Mircea Plăcintă nu îi poate fi imputată tergiversarea examinării cauzei, care a fost amânată de 4 ori din motivul neprezentării avocatului inculpatului, în rest ședințele fiind amânate din motivul neprezentării procurorului, neasigurării prezenței martorilor sau din motivul neprezentării judecătorului (plecat la seminar, concediu de boală), precum și din motivul redistribuirii cauzei unui alt judecător.

La fel, cauza s-a aflat la examinare în prima instanță, de două ori la Curtea de Apel Chișinău și de două ori la Curtea Supremă de Justiție.

Cât privește miza pentru reclamant, se reține că Mircea Plăcintă a fost învinuit de comiterea unei infracțiuni deosebit de grave, pentru care legea penală prevede doar pedeapsa cu închisoare de la 8 la 15 ani.

În circumstanțele expuse, având în vedere perioada examinării cauzei penale de 9 ani și 11 luni, de atitudinea părților la judecare cauzei, complexitatea cauzei penale, precum și miza (interesul) pentru reclamant, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a constata faptul încălcării dreptului lui Mircea Plăcintă la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale.

Or, perioada judecării cauzei din 12 decembrie 2008 și până la 13 noiembrie 2018 este una îndelungată și nu poate fi apreciată ca fiind rezonabilă.

Cu referire la mărimea prejudiciului moral încasat de către instanța de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta nu reprezintă o satisfacție echitabilă pentru reclamant, nefiind proporțională prejudiciului moral suferit.

Conform art. 5 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Instanța de recurs reține că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

Potrivit jurisprudenței CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că suma de 20 000 lei încasată de instanța de apel pentru repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, nu constituie o satisfacție echitabilă a despăgubirilor, pe când suma de 60 000 de lei, constituie o satisfacție echitabilă a despăgubirilor și ar atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege.

Or, la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Totodată, nu pot fi reținute argumentele recurentului Mircea Plăcintă precum că suma de 300 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral pentru suferințele suportate este

reală și echitabilă, deoarece aceasta este vădit disproporțională și excesivă, nefiind în relație de proporționalitate cu gravitatea suferințelor psihice suportate.

În consecință, instanța de recurs consideră necesar de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă parțial și să fie constatat faptul încălcării dreptului lui Mircea Plăcintă la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, cu încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Mircea Plăcintă sumei de 60 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

La examinarea prezentei cauze, Mircea Plăcintă a fost reprezentat de avocatul Gheorghe Ionaș în baza mandatului seria MA nr. 1285869 din 26 noiembrie 2018 (f.d. 2, volumul I), achitând pentru serviciile acestuia suma de 5000 de lei, conform bonului de plată seria WL nr. 990026 din 26 noiembrie 2018 (f.d. 20, volumul I).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, având în vedere că acțiunea înaintată de către Mircea Plăcintă este întemeiată parțial, urmează a fi compensate parțial cheltuielile de judecată suportate de către recurent, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile și anume, suma de 4000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile și de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi cu privire la admiterea parțială a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admit recursurile declarate de către Mircea Plăcintă, reprezentat de avocatul Gheorghe Ionaș, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Se casează integral decizia din 16 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 16 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Mircea Plăcintă împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la

judicarea cauzei penale în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată și se pronunță o hotărâre nouă, prin care:

Se admite parțial acțiunea depusă de către Mircea Plăcintă împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea cauzei penale în termen rezonabil, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se constată faptul încălcării dreptului reclamantului Mircea Plăcintă la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale de învinuire a acestuia în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin. (5) din Codul penal.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Mircea Plăcintă suma de 60 000 (șaizeci de mii) de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 4000 (patru mii) de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, acțiunea se respinge ca fiind neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Ala Cobăneanu

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Mariana Pitic